

Jaarverslag 2016 Gilde van Vrijwillige Molenaars

Algemeen

Hoofdpunten

Het was weer een goed jaar voor het Gilde. Het ledenbestand nam met 3 % toe en het aantal molenaars steeg met 4 %. De mijlpaal van de tweeduizendste gediplomeerde molenaar werd gepasseerd. Het molenaarsambacht is genomineerd als UNESCO immaterieel cultureel erfgoed. De Basisopleiding is inhoudelijk verbeterd en begrijpelijker gemaakt. Verantwoord werken op hoogte is opgenomen in de praktijk van de opleiding. Veiligheid is op een nieuwe leest geschoeid ; die van de aansprakelijkheid. Er ligt een nieuw molenaarscontract. De verzekering is nog beter geworden. Al met al is er nu een nog steviger kader, waarbinnen wij onze mooie hobby op een verantwoorde manier kunnen beoefenen.

Bestuur

Het bestuur heeft in de loop van het jaar in wisselende samenstelling alle afdelingsbesturen bezocht. Het bestuur bestond dit jaar uit Erik Kopp (voorzitter), Tom Kreuning (secretaris), Karel Ouendag (penningmeester) en Ingrid Friesema (afdelingscoördinator).

Op de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 2 april in Houtzaagmolen De Ster te Utrecht waren 55 leden aanwezig.

UNESCO

Het ambacht van wind- en watermolenaar is in maart voorgedragen voor de 'Representatieve Lijst' van immaterieel erfgoed van UNESCO. Voor deze voordracht is een nominatiedossier samengesteld door het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland met inbreng van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM), Gild Fryske Mounders (GFM), het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) en vereniging de Hollandsche Molen (DHM). Er zijn ook 10 foto's en een film van 10 minuten aan het dossier toegevoegd. Het nominatiedossier inclusief de film en de foto's zijn in maart 2016 in Parijs aan de organisatie UNESCO overhandigd. Een besluit over de nominatie is eind 2017 te verwachten.

Toekomst(re)visie

Het bestuur heeft tijdens de buitengewone ALV van 7 november 2015 besloten de toekomstvisie "Malen op de wind van morgen 2012 - 2020" te actualiseren. De Toe-

komst(re)visie die daaruit is ontstaan is besproken op de Jaarvergadering en op de Opleidingsraad. De belangrijkste conclusie eruit is, dat we zeker tot ná 2020 voldoende molenaars zullen hebben.

De Evert Smit Biotoopprijs

Deze prijs is in 2016 niet uitgereikt. Eind 2016 is er wel een nieuwe voordracht binnen gekomen. Er zal worden gezien of de prijs in 2017 kan worden uitgereikt.

Archief

Het archief van de vereniging is ondergebracht in een opslagbox in Alkmaar. Het archief is goed op orde en de sleutels van de box zijn in het bezit van leden van het bestuur. Het archief van de penningmeester is in 2016 ook in deze box ondergebracht. Eind 2016 is het archief om economische redenen naar een andere opslagfirma binnen de gemeente Alkmaar gebracht.

Samenwerking

Het GVM heeft de samenwerking met vereniging De Hollandsche Molen (DHM) voortgezet, wat ondermeer geleid heeft tot een nieuw model-molenaarscontract. Dit staat op de website. Hierin zijn de rechten en plichten voor de moleneigenaar en de molenaar opgenomen. Het vaste bilaterale overleg tussen GVM en DHM is uitgebreid naar een vier-partijen overleg. De voorzitters van DHM, GVM, GFM en AKG komen structureel twee keer per jaar bij elkaar voor overleg en informatie-uitwisseling. Veiligheid is een vast agendapunt. Ter ondersteuning is een nieuw werkgroepje veiligheid gevormd.

Financieel

Inkomsten

De inkomsten van de vereniging bedroegen € 112.839 (2015: € 114.547). De inkomsten uit contributie bleven nagenoeg op hetzelfde niveau als in 2015. Dit geldt ook voor de verzekeringspremie-inkomsten. De inkomsten uit entree-gelden daalden licht, omdat er minder mensen aan de opleiding zijn begonnen.

Uitgaven

De uitgaven van de vereniging bedroegen € 104.751 (2015: € 101.899). Er is opnieuw meer geïnvesteerd in de opleiding. De uitgaven daaraan zijn de laatste drie jaar met 44 % toegenomen.

Saldo

Er resteert een positief saldo van € 8.088. (2015 : € 12.647). Voorgesteld wordt, dit saldo toe te voegen aan de algemene reserve.

Leden

Ledenadministratie

In 2016 is het ledenaantal gegroeid van 2.293 tot 2.365, een toename van 72. Het aantal verwerkte aanmeldingen bedroeg 157. De leden zijn verdeeld in 1.421 (2015: 1.366) geslaagde molenaars, 796 (2015: 790) molenaars in opleiding en 148 (2015: 137) leden in andere categorieën.

De ledenadministratie is sinds 2005 in handen van Frans Tullemaans geweest. Per 1-1-2017 is de ledenadministratie overgenomen door Willem Boender.

Ledenbestand GVM		2016	+/-	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Geslaagde leden	windmolen	1383	67	1316	1255	1201	1163	1123	1102	1047	1017
	watermolen	62	0	62	61	58	54	48	47	45	42
Leden in opleiding	windmolen	739	-2	741	750	747	749	778	795	759	764
	watermolen	57	8	49	53	52	51	52	47	42	47
Donateurs		49	8	41	35	33	33	42	42	41	38
Speciaal donateurs		52	1	51	58	63	69	82	83	78	77
Jeugdleden		22	-1	23	17						
Molengids		23	8	15	13						
Instructeur-vakmolenaar		14	0	14	15	16	18	19	18	21	20
Buitengewone leden		30	-3	33	31	31	31	31	31	31	34
Ereleden		7	0	7	7	7	6	7	7	7	7

Eric Zwijnenberg, erelid en een van de oprichters van het Gilde, ontving in juni 2016 uit handen van H.K.H. Prinses Beatrix de Zilveren Anjer voor zijn vele verdiensten binnen de molenwereld. Op 15 augustus 2016 overleed na een langdurige ziekte Klaas Zaal uit Alkmaar. Klaas was een van de grondleggers van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Opleidingen

Opleidingsraad

In 2016 is de opleidingsraad tweemaal bijeen gekomen. Onderwerpen als de basisopleiding, veiligheid en de exameneisen werden besproken.

Herziening Basisopleiding

De herziening van de basisopleiding is, nadat het al een aantal jaren om meerdere redenen stil lag, voortvarend opgepakt onder aanvoering van Kees Kammeraat. Er heeft een inhoudelijke herziening plaatsgevonden en het geheel is begrijpelijker gemaakt. De paragrafen “wat men dient te weten” en het hoofdstuk “Vragenlijst” zijn verdwenen, omdat ze veel te diep op de materie ingingen. Wat men dient te weten staat in de Exameneisen en de voortgang in de opleiding volgt uit de Checklist. Hoofdstuk 8 over het weer is herschreven door meteoroloog David Henneveld en verscheen in een glossy uitgave. Belangrijke wijzigingen in Hoofdstuk 10 over veiligheid zijn gepubliceerd in Gildebrief 2/2016. De nieuwe Basisopleiding komt ook op het ledengedeelte van de website.

Extra scholing

Verschillende afdelingen hebben hun instructeurs bijgeschoold in didactiek ; hoe leer je elkaar het molenaarsambacht. Er zijn ook opnieuw weercursussen gegeven. Er is ruimte voor meer initiatieven op dit vlak.

Exameneisen

De doelstellingen van de watermolenopleiding, waarin de exameneisen zijn gevat, zijn herzien en hervormd op de wijze zoals ook de exameneisen voor windmolens vormgegeven zijn. Ze staan op de website van vereniging De Hollandsche Molen.

Opleiding Watermolenaars

De werkgroep voor het vernieuwen van het handboek voor de Opleiding Watermolenaar heeft in 2015 een nieuw handboek opgeleverd. Jo Meesen heeft aangegeven door te willen gaan met het verbeteren van de lesstof.

Houtzagersgilde

Het bestuur van het Houtzagersgilde heeft vastgesteld dat er geen draagvlak meer is om het Houtzagersgilde actief voort te zetten als afdeling binnen het Gilde. Het archief van het Houtzagersgilde is overgedragen aan het hoofdbestuur. Nieuwe initiatieven kunnen gebruik maken van dit archief en de opgedane kennis en ervaringen.

Geslaagden

Er zijn 77 mensen geslaagd voor het molenaarsexamen. In 2015 waren dat er 83. Er zijn 46 kandidaten opgegaan voor het voorjaarsexamen. Hiervan slaagden 40 kandidaten voor het examen windmolenaar en 1 kandidaat slaagde voor het examen watermolenaar. In het najaar zijn 41 kandidaten opgegaan voor het examen. Hier van slaagden er 35 voor het examen windmolenaar en 1 voor het examen watermolenaar.

Communicatie en PR

Social media en website

De sociale media en met name de website zijn weer veelvuldig ingezet voor mededelingen vanuit het bestuur. In 2016 is onze website 22.449 keer bezocht. De website is in 2016 geactualiseerd en de onvolkomenheden zijn eruit gehaald. De Facebookpagina van het Gilde heeft ruim 800 volgers en elke dag komen er meer bij

Gildeartikelen

Om de zichtbaarheid en de naamsbekendheid te verhogen is er een kledinglijn bestaande uit bodywarmers, fleecvesten en fleecedassen met het gildelogo. Ook is er een officiële gildevlag. Deze artikelen zijn via de webwinkel te bestellen.

Gildebrief

De Gildebrief is vier keer uitgegeven. De oplage is in 2016 verhoogd naar 2.400

exemplaren. Binnen de redactie heeft een wisseling plaatsgevonden: Tom Kreuning was hoofdredacteur en heeft het stokje overgedragen aan Bas de Deugd. Mark Dwarswaard is eindredacteur en heeft hulp gekregen van Caroline Schaeffer. Barend Zinkweg is tekstredacteur. De redactie krijgt verder hulp van een aantal correspondenten in het land en een aantal leden die regelmatig artikelen aanleveren. De Gildebrief is ook via de website te lezen. Het bestuur gebruikte de Gildebrief om bestuurszaken aan de leden kenbaar te maken. Het betrof dan ondermeer de verslagen van de Algemene Ledenvergaderingen, het jaarverslag en het verslag van de Opleidingsraad.

Veiligheid

Er zijn veranderingen doorgevoerd in het veiligheidsbeleid van het Gilde, mede op basis van een meta-analyse van risico's en incidenten uit de afgelopen veertig jaar, zeg maar een rode draad. Als leerlingen in het kader van hun opleiding op hoogte moeten werken, dan is het gebruik van valbeveiliging verplicht. Op de website is een presentatie Werken met Valbeveiliging verschenen. Er zijn ook dertig mensen opgeleid in het gebruik daarvan. Zij zijn doende, op basis van hun kennis, anderen te onderrichten in het werken met valbeveiliging en zo de kennis daaromtrent onder Gildeleden te vergroten. Deze wettelijke verplichting voor leerlingen bestaat overigens al wat langer, omdat wij een gezagsverhouding met hen hebben. Als een vrijwillige molenaar in opdracht van een ander, bijvoorbeeld de moleneigenaar, op hoogte werkt, geldt deze plicht ook. Het is één van de weinige bepalingen in de Arbeidsomstandighedenwet, waarvoor de uitzondering van artikel 1.2.b niet geldt ("een vrijwilliger is geen werknemer"). Deze uitzondering staat sinds 2007 in de wet. Dit geeft vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers wat meer vrijheid om te bepalen hoe zij hun verantwoordelijkheid voor veiligheid invullen. Aan hun aansprakelijkheid voor veiligheid doet dit niets af. Dit onderwerp komt ook uitgebreid aan bod in hoofdstuk 10 van de vernieuwde Basisopleiding.

In het vernieuwde model-molenaarscontract is een stevige veiligheidsparagraaf opgenomen. Daar kan van worden afgeweken als de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) op dit punt anders bepaalt. Zo grijpt alles mooi in elkaar.

Om meer duidelijkheid te scheppen zijn antwoorden op een aantal veelgestelde vragen op de website geplaatst.

Tijdens de Veiligheidsdag op 21 mei 2016 hebben de Veiligheidscoaches zich bereid verklaard een actieve rol op zich te nemen bij incidenten. De dan te nemen stappen zijn beschreven in een Ongevallen Actieplan.

De terugkoppeling van incidenten is uit de anonimiteit gehaald. Via diverse kanalen is verslag gedaan van incidenten en vooral van de lering die daaruit is te trekken.

Om trends op langere termijn in de incidenten te ontdekken worden ze ook gedeeld met veiligheidsdeskundige H. Janssen. Er hebben zich dit jaar drie incidenten voorgedaan waarbij hulpdiensten zijn ingeschakeld. Het doel is: nul incidenten. Tot

nu toe betrof het bij ongelukken individuele gevallen. Met het toegenomen gebruik van de molen als publiekstrekker is ook de kans op groepsongelukken groter geworden. De molenwereld heeft op dat risico nog geen antwoord gevonden.

Met DHM, GFM en AKG zijn afspraken gemaakt om het veiligheidsoverleg uit het slop te halen. De vier organisaties gaan tweemaal per jaar overleg voeren, waarbij ook het veiligheidsbeleid aan de orde komt.

Dit wordt ondersteund door de werkgroep veiligheid, waarvoor een duidelijk programma is opgesteld. Ook in de Molenadviesraad wordt veiligheid een terugkerend agendapunt. Veiligheid is een gezamenlijk belang. Veiligheid is ook eigenbelang voor de molenaar, dus handel daar naar.

Ondersteunende diensten

Bliksemafleidercontrole

In 2016 heeft onze dienst Bliksemafleidercontrole 65 molens gecontroleerd op bliksemveiligheid. Dit heeft in totaal 137 adviezen voor herstel of verbetering opgeleverd. Het aantal bliksemafleiderinstallaties dat in orde bleek, bleef met een kleine 11% in de buurt van het langjarig gemiddelde. Ook dit jaar is er één controle bij onze oosterburen uitgevoerd, net over de grens bij Enschede. Die controle is door controleur Johan Krone uitgevoerd. De met hem meegereisde coördinator heeft daar 's middags een diapresentatie verzorgd voor een 11-tal Duitse molenaars.

Controleur Leo van Someren heeft zich in oktober door ziekte helaas moeten afmelden en hij is voor twee controles waargenomen door controleur André Canrinus. De laatste twee controles die Leo van Someren in Zeeland nog heeft kunnen uitvoeren waren aanleiding voor een verzoek van de afdeling Zeeland om daar in de maand oktober een diapresentatie te verzorgen. Dat vond plaats in 's Heerhensdrikskinderen (gemeente Goes). Er is nog een 4-tal molens, waarvoor in 2016 of eerder een aanvraag is ingediend, die nog moeten worden gecontroleerd. De coördinator Leo Tiggelman heeft te kennen gegeven zijn functie met ingang van 1-1-2018 beschikbaar te stellen.

Verzekeringen

Ook in de molenwereld rukt de claimcultuur op. Het verzekerde bedrag in onze WA+ verzekering is daarom vertienvoudigd tot € 500.000. Tot 1-1-2017 gold dat leerlingen alleen WA+ verzekerd waren als ze draaiden onder begeleiding van een gediplomeerd lid. Die beperking is vervallen. De maximumleeftijd voor de Ongevallenverzekering kon na een lange zoektocht worden verhoogd tot 85 jaar.

Voor het eerst in jaren waren de schades zo groot dat de verzekeringsuitgaven de premie-inkomsten overtroffen. In enkele gevallen meenden leden, die zich *niet* aanvullend hadden verzekerd, dat zij *wel* aanspraak konden maken op een schadeuitkering. Dat feest ging natuurlijk niet door. Er lopen enkele honderden leden rond die geen WA+ verzekering hebben afgesloten. De vraag lijkt gerechtvaardigd, of dat wel zo verstandig van hen is.

Tot Slot

In 2017 bestaat het Gilde 45 jaar. Dank aan allen die hebben bijgedragen aan de groei en bloei van onze vereniging. Graag tot ziens op de jaarvergadering op 1 april 2017 in het Openluchtmuseum in Arnhem.

Tom Kreuning, secretaris

Oudorp NH, januari 2017